

Economie op Koeien & Kansen-bedrijven

Meer euro's onder de streep in 2014

In het project Koeien & Kansen (K&K) werken melkveehouders, onderzoekers en adviseurs samen aan het verbeteren van de milieuprestaties, zonder verlies aan inkomen. Het verhogen van de mineralenbenutting krijgt hierbij veel aandacht. Vanaf 2014 heeft het project met het thema 'water' extra focus gekregen. Dus extra aandacht voor doelen van de Kaderrichtlijn Water, maar ook voor voldoende kwalitatief goed drinkwater voor het vee en het beperken van nat- en droogteschade.

Gerben Doornewaard
LEI Wageningen UR

Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research

INKUILEN

Koeien & Kansen-bedrijven zijn sterk in het in de hand houden van de voerkosten.
Foto: Wilbert Beerling

Dit artikel laat de economische prestaties van de K&K-bedrijven in 2014 zien. Hierbij worden de resultaten van de K&K-bedrijven vergeleken met de resultaten van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf (gangbaar en biologisch) gebaseerd op het Informatienet van het LEI. Aan het project K&K nemen 16 bedrijven deel, waarvan één bedrijf met een biologische bedrijfsvoering.

Meer melk

De K&K-bedrijven hebben gemiddeld ruim 67 ha cultuurgrond in gebruik, bijna 15 ha meer dan het gemiddelde bedrijf. Op bedrijfsniveau wordt er meer dan 1,1 miljoen

kg melk geproduceerd, ruim 350.000 kg melk (46 procent) meer dan gemiddeld. De K&K-bedrijven zijn verder intensiever, de melkproductie per ha voedergewas is zo'n 3.700 kg hoger, en de melkproductie per koe is hoger (+ 331 kg). De jongveebezetting ligt met 7,1 stuks per 10 melkkoeien lager dan op het gemiddelde melkveebedrijf (-0,4 stuks per 10 melkkoeien).

Goed saldo

Tabel 2 laat zien dat het saldo per 100 kg melk op de K&K-bedrijven met 28,94 euro per 100 kg melk hoger ligt (+ 0,46 euro) dan het Nederlands gemiddelde. Dit gunstige verschil wordt geheel gerealiseerd aan de kostenkant, want de opbrengsten uit de rundveehouderij liggen namelijk 0,45 euro per 100 kg melk lager. Met name de omzet en aanwas van rundvee is lager (-0,36 euro), wat waarschijnlijk samenhangt met de lagere jongveebezetting op de K&K-bedrijven. De veevoerkosten liggen 0,60 euro per 100 kg melk hoger op de K&K-bedrijven, maar gezien de hogere intensiteit is dat zeker geen slechte prestatie. Daarnaast zijn de kosten voor meststoffen, veeverbetering, veeverzorging, gewasbeschermingsmiddelen en overige materialen ruim 1,50 euro per 100 kg melk lager, zodat de totale toegerekende kosten toch 0,91 euro per 100 kg melk lager uitvallen dan het Nederlands gemiddelde.

Door meer kilo's melk blijft er meer over

De niet-toegerekende kosten (zie tabel 3) zijn op de K&K-bedrijven iets hoger dan het

MINDER VERLIEZEN

Voerkosten beheersen betekent ook aandacht hebben voor inkuil-, conserverings- en vervoerdersverliezen

Foto: Wilbert Beerling

Nederlands gemiddelde (+ 0,39 euro), met name als gevolg van hogere kosten voor werk door derden (+ 0,85 euro) en voor grond en gebouwen (+ 0,80 euro). Verder valt op dat de overige opbrengsten (anders dan melk en zuivel en omzet en aanwas rundvee) 0,42 euro per 100 kg melk hoger liggen. De overige opbrengsten bestaan onder andere uit de bedrijfsstoelag, subsidies voor natuurbeheer, werk voor derden, verhuur van grond en gebouwen en verhuur van melkquotum. De verschillen in overige opbrengsten per 100 kg melk zijn groot bij de K&K-bedrijven. De K&K-bedrijven met de hoogste overige opbrengsten per 100 kg melk (meer dan 15 euro/100 kg melk), die dus het K&K-gemiddelde omhoogtrekken, hebben deze hoge overige opbrengsten mede gerealiseerd door onder andere het uitvoeren van werk voor derden en door verhuur van quotum. Met een iets hoger saldo (+ 0,46 euro), hogere overige opbrengsten (+ 0,42 euro), hogere niet-toegerekende kosten (+ 0,39 euro) en iets meer betaalde rente (+ 0,38) laat tabel 3 zien dat het inkomen uit bedrijf op de K&K-bedrijven uiteindelijk maar weinig afwijkt van het Nederlandse gemiddelde (+ 0,11 per 100 kg melk). Door hogere afschrijvingen

(dit zijn in de boekhouding kosten, maar ze worden niet uitgegeven en kunnen daarom bij het inkomen worden opgeteld), hebben de K&K-bedrijven een hogere kasstroom (+ 1,30 euro). De kasstroom geeft aan hoeveel geld er beschikbaar is voor aflossing, gezinsbestedingen, belasting en (vervangings-) investeringen. Omdat op de zwaarder gefinancierde K&K-bedrijven ook meer afgelost zal moeten worden, is ook gekeken hoeveel

LENINGEN MOETEN BINNEN 25 JAAR ZIJN AFGELOST

geld er na aflossing resteert voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen. Omdat de mate van (verplichte) aflossing afhangt van verschillende factoren, waardoor de vergelijking tussen de groepen scheef zou kunnen lopen, is voor beide groepen de aflossing bepaald volgens het uitgangspunt dat de leningen in 25 jaar moeten worden terugbetaald. Voor K&K komt dat neer op een aflossing van 6,38 euro per 100 kg melk, 1,67 euro meer dan het Nederlands gemid-

Tabel 1

Bedrijfsstructuur en technische resultaten op K&K-bedrijven en op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf in 2014.

		K&K	Ned.	Vershil
Cultuurgrond	ha	67,3	52,6	+14,6
Voedergewassen	ha	66,3	51,5	+14,9
Marktbare gewassen	ha	0,9	1,1	-0,2
Totale melkproductie bedrijf	kg x 1.000	1.125	772	+354
Intensiteit	kg melk/ha voedergewas x 1.000	18,7	15,0	+3,7
Melk/koe	kg	8.450	8.119	+331
Vetgehalte	%	4,34	4,34	0,00
Eiwitgehalte	%	3,51	3,53	-0,02
Jongveebezetting	stuks per 10 melkkoeien	7,1	7,5	-0,4

Bron: Informatienet (LEI)

Tabel 2

Gemiddeld saldo op de K&K-bedrijven en op het gem. Nederlandse melkveebedrijf in 2014 (in euro per 100 kg melk incl. BTW).

		K&K	Ned.	Vershil
Totale opbrengsten rundveehouderij	a	47,19	47,64	-0,45
- waarvan melk en zuivel		44,43	44,51	-0,09
- waarvan omzet en aanwas rundvee		2,76	3,12	-0,36
Totale toegerekende kosten dieren en gewassen	b	18,25	19,16	-0,91
- waarvan veevoer		12,22	11,62	+0,60
- waarvan meststoffen		0,96	1,45	-0,50
Saldo rundveehouderij	c = a - b	28,94	28,48	+0,46

Bron: Informatienet (LEI)

Tabel 3

Gemiddelde niet-toegerekende kosten, productieresultaat, inkomen uit bedrijf, kasstroom en beschikbaar geld voor privé, belasting en (vervangings)investeringen op de K&K-bedrijven en op het gem. Nederlandse melkveebedrijf in 2014 (in euro per 100 kg melk incl. BTW).

		K&K	Ned.	Vershil
Totale niet toegerekende kosten	d	26,31	25,92	0,39
• waarvan betaalde arbeid		0,78	0,92	-0,14
• waarvan werk door derden		4,05	3,21	0,85
• waarvan machines, werktuigen en installaties		7,20	7,02	0,18
• waarvan grond en gebouwen		8,05	7,25	0,80
• waarvan immateriële activa (o.a. quotum)		3,26	3,86	-0,60
Saldo rundveehouderij	c	28,94	28,48	0,46
Overige opbrengsten	e	9,16	8,74	0,42
Productieresultaat	f = c + e - d	11,79	11,30	0,49
Betaalde rente	g	4,36	3,98	0,38
Inkomen uit bedrijf	h = f - g	7,43	7,32	0,11
Afschrijvingen	i	11,41	10,23	1,19
Kasstroom	j = h + i	18,85	17,55	1,30
Aflossing per jaar *)	k	6,38	4,71	1,67

*) bij uitgangspunt aflossen vreemd vermogen in 25 jaar

Beschikbaar uit bedrijf voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen

= j - k

12,47

12,84

-0,37

Bron: Informatienet (LEI)

delde. Na aflossing resteert er op de K&K-bedrijven gemiddeld net iets minder geld (0,37 euro) geld per 100 kg melk voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen. Doordat de K&K-bedrijven gemiddeld ruim 350.000 kg meer melk produceren, realiseren zij op bedrijfsniveau wel degelijk betere resultaten dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. De K&K-bedrijven hebben in 2014 een ruim 25.000 euro hoger inkomen uit bedrijf, een bijna 75.000 euro hogere kasstroom en houden uiteindelijk ruim 37.000 meer over voor privé, belasting en (vervangings)investeringen. De analyse in dit artikel laat zien dat bovenmatige aandacht voor milieuprestaties niet tot een lager inkomen hoeft te leiden.

Grote verschillen

Het verschil in resultaat tussen het K&K-gemiddelde en het Nederlands gemiddelde is in 2014 kleiner dan in 2013. In 2013 was inkomen uit bedrijf bijna 46.000 euro hoger op bedrijfsniveau op de K&K-bedrijven, de kasstroom bijna 82.000 euro hoger en was er bijna 54.000 euro meer over voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen. De belangrijkste verklaring hiervoor zijn de niet-toegerekende kosten en de rentelasten. Op beide kostenposten scoorden de K&K-bedrijven in 2013 nog beter per 100 kg melk dan het Nederlands gemiddelde, maar in 2014 is dat niet meer het geval. Net als in 2013 zijn de verschillen in resultaat tussen de K&K-bedrijven enorm groot in 2014. (Overigens net als bij de rest van Nederland.) Verschillen onder de streep (geld beschikbaar voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen) van 2 euro per 100 kg melk tot 20 euro kwamen in 2014 wel voor. De veehouders die onder de streep veel overhouden, zijn in het algemeen meer met economische cijfers bezig zijn en maken op basis daarvan keuzes. Ook geldt voor deze veehouders dat het bedrijf in balans is en alle productiefactoren (grond, gebouwen, machines en installaties) goed worden benut en dat ze niet zwaar zijn gefinancierd. De veehouders die onder de streep (nog) veel minder overhouden, hebben de afgelopen jaren een forse groeietape gemaakt of zijn die nog aan het maken met een zware financiering.